

NARODNA STRAŽA

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

BROJ 24.

ŠIBENIK, 14. SRPNJA 1925.

GODINA V.

Nakon sporazuma.

Pregovori između radikala i radićevaca su privedeni kraju. Sporazum tih dvaju najvećih skupštinskih grupa je na sastancima njihovih delegata projektiran. Projekt danas prihvaćaju zainteresirani klubovi te njemu eto daje svoj blagoslov i sam g. Nikola Pašić. Onda će sporazum biti potpun, te će zaključci pregovora, koja su bila vrlo beznačajna (kretala su se samo oko podjele portfelja i podsekretarskih mjesta), biti ostvareni. Koalicija radićevaca i radikala će preuzeti državnu vladu u svoje ruke, te će vladati ili do novih izbora ili dok ne budu radićevci kojom prilikom izgurani iz vlade. Radićevci će naime morati u svemu slušati radikale, jer radikali imaju za njih dobroga bauka — g. Svetozara Pribičevića. To će se vidjeti odmah slijedećih dana, kad se u Skupštini bude primao tiskovni zakon. Onda će i ta vajna „seljačka“ stranka, koja je nevjerojatnom demagogijom došla do tako jakog položaja, glasovati za elaborat radikalskih Solona, a ovi ne će od sadašnjeg nedemokratskog, reakcionarnog nacra mnogo popustiti.

I baš činjenica, da se jedna toliko razvikan stranka, kao što je Radićeva, koja nije štedila sipanjem pacifističkih, humanih i demokratskih gesla, potpuno predala jednoj reakcionarnoj stranci, sili danas sve trezvene ljude, koji imaju još malo vlastitog mozga i razbora, da ozbiljno prosude stanje nastalo nakon pregovora i danas projektiranog, a sutra izvršenog sporazuma. I to stanje nužno dovodi do novih puteva u našoj politici, bar u toliko novih, što ih narod cijele naše države nije znao ili nije htjeo da shvaća.

Staro iskustvo, potvrđeno i najnovijim političkim komedijama, sili nas, da se u političkom životu oslobodimo laži, koje su se sa svih strana prosule na izbornike i građane države. Morat ćemo se osloboditi laži o hrvatskim i srpskim frontama, jer baš takve fronte, glorificirane u novoj RR koaliciji, nisu ni prstom makle da donesu n. pr. invalidski zakon, za koji je dao riječ da će biti donesen što prije sam kralj deputaciji invalidske sirotinje, koja čeka na nj pet godina. Naša javnost mora da se tvrdo uvjeri da hrvatskih dotično srpskih frontova nije bilo, jer su to bile samo špekulantske tirade, da ih nema, jer ono što se danas radi u Beogradu, to su samo mešetarenja stranaka, frakcija i familija, i da ih ne će a ni ne može biti, jer u prosuđivanju života naroda, države i međudržavnih političkih zajednica postoje samo dobro i zlo, pametno i nepametno, pošteno i nepošteno, a te se stvari ne mogu nikako složiti ni u političkom životu, pa makar se to licalo i nacionalnim frontama. Najnovija padanja i obraćanja radićevske stranke neka budu hrvatskim i srpskim masama poukom, da se politički život mora voditi realno i pošteno, za ljudske potrebe ci-

jelog našeg naroda, a u skladu sa novovjekim napretkom, koji je donio demokratizaciju društva te uvadanje socijalnih načela u sve grane ljudskog života. Fraziranje, besplodnog i šupljeg, će se naš narod morati otresti. I oni dobri Hrvati, koji su se razblaživali čitajući u novembru i decembru prošle godine Radićeva pisma „iz Švajcarske“, za koja je utvrđeno, da su pisana u Orosavlju u Hrvatskoj, morat će početi misliti da u ovoj državi, u kojoj stanuju Hrvati, Srbi, Slovenci, Nijemci i Mađari, mora doći do ozbiljnijeg promatranja političkog života, a ne samo do patriotskih i tamburaških parada, koje su jučer služile Radiću, a danas Sv. Pribičeviću. Postoji nerješeno agrarno pitanje, postoji pitanje težačkog osiguranja, pitanje skupoće, koja jako dinar raste, ostaje tvrda, pitanje socijalizacije velikih produktiv-

nih grana našeg privrednog života. A da na koncu spomenemo, postoji još i pitanje (kod nas tako žestoko izazvano) demokratizacije u političkom životu. Sva ta pitanja upućuju ljude našeg hrvatskog dotično srpskog naroda da dođu na nove puteve, jer oni, kojima ih je vodila radićevska stranka i kojima ih vode velik broj naših najjačih stranaka, jesu lažni i krivi. Lažni, jer nijesu odabrani zato, da bi donijeli narodu koristi. Ima pet godina dana da se znae, da je recimo apstinentska politika bila loša. A loša je bila i sva politika radićevaca, jer je bila vodena osobnim željama i željicama, diktatima familije. Prpićeve palače, dvaju zagrebačkih banaka i t. d. Naš narod neka izide iz redova stranaka, koje su izdale njegove interese i neka se odluči za novi smjer. Novi politički pravac, realan i solidan, donijet će bolju budućnost, bližu ili dalju, prema njegovom maru za dobro države i ljudske zajednice uopće.

SPORAZUM RADIKALA I RADIĆEVACA GOTOV!

Između radikala i radićevaca došlo je do konačnoga sporazuma. Glavne klauzule jesu: Provođenje Vidovdanskog ustava, mijenjanje režima u Hrvatskoj te donošenje svih projektiranih zakona. Imaju se obaviti kroz najkraće vrijeme izbori za oblasne skupštine te za općinska zastupstva. Stvara se parlamentarna vlada iz kruga HSS i NRS, u kojoj će prva imati četiri ministarska i tri podsekretarska mjesta. Glede Stjepana Radića nije ništa konkretnoga rečeno. Misli se da će državni odvjetnik odustati od optužbe protiv njega.

TKO SVE ULAZI U NOVU VLADU.

U novu vladu po najnovijim vijestima bi ušli Nikola Pašić (predsjedništvo); dr M. Ninčić (vanjski poslovi); Boža Maksimović (unutrašnji poslovi); dr M. Stojadinović (financije); N. Uzunović (građevine); Miša Trifunović (prosvjeta); gen. Dušan Trifunović (vojska i mornarica); Anta Radojević (saobraćaj); Marko Đuričić (socijalna politika); Slavko Miletić (narodno zdravlje); Krsta Miletić (poljoprivreda i vode); Velja Vukičević (pravda); dr M. Srškić (izjednačenje zakona). Od radićevaca bi imali ući u kabinet Pavle Radić (agrarna reforma); dr B. Šuperina (pošta i telograf); dr N. Nikić (šuma i rude) i dr Ivan Krajač (trgovina i industrija). Ministarstvo vjera bi preuzeo jedan radikal.

Politički položaj u Italiji.

Na nedavnom V. kongresu fašističke narodne stranke je Mussolini odlučno naglasio težnju za fašistiziranjem Italije. Njegove odlučne riječi, kakove dosele nije još rekao, su bile opomena opozicionalnim strankama, da se Mussolini opredijelio za skrajno Farinaccijevo krilo u fašističkom pokretu, te da se odlučio za nepopustljivu politiku jake ruke. Tu politiku je fašizam počeo i dosljedno provoditi. Fašistiziranje činovništva je skoro završena stvar. Još prošlih dana su bila po svim uredima u Italiji poslana upozorenja činovnicima, da zatraže *tesseru* fašističke stranke. Sprema se revizija Cavourovog ustava i čitav niz novih zakona, koji će udovoljavati željama i namislima crnih košulja.

Nijesu upravo ni prestala komentiranja rada fašističkog kongresa, a odmah su tri važne opozicionalne stranke imale svoja velika vijećanja. Tim su ove htjele pokazati, da i one

pregledavaju svoje redove te da vijećaju o daljnjoj borbi za svoja načela. Zadnjih dana prošlog mjeseca vijećale su talijanska pučka stranka, liberalna stranka i demokratska skupina *Aemendole Unione nazionale* na svojim stranačkim kongresima. Sve tri stranke su uglavnom raspravljale o istim stvarima. U prvom redu se raspravljalo o pasivnoj t. j. aventinskoj politici i o nutarnje-političkom položaju, koji je u državi nastao po fašističkom kongresu, te o vanjskoj politici u vezi sa gospodarskim i financijskim stanjem države. Fašistička štampa je kušala govore prvaka tih stranaka da omalovaži, ali njihov ugled je na koncu prišilio fašističke listove, da se i ako dosta porugljivo bave sa radom opozicionalnih stranačkih kongresa.

Fašiste je najviše naljutio kongres liberalne stranke. U idejama te stranke je Italija uzrasla iz razvalina prošlo-

ga vijeka. Ustanovitelji današnje liberalne stranke su proveli ujedinjenje Italije, a onda su vodili njenu sudbinu sve do svjetskog rata. Dok nisu socijalističke stranke preuzele mase, liberalna je stranka svojim idejama o državljskim pravima i slobodinama držala uza se talijanski narod i stoga je i za veliku fašističku stranku teška stvar trgati iz talijanskoga naroda slobodarske tradicije. Na liberalnom kongresu su pale oštre riječi protiv Mussolinijeva režima. Rimski su listovi objavili rezolucije kongresa, u kojima je osobito istaknuto i naglašeno, da je nemoguće suživot državljana, ako se ne uzmu u obzir osnovne slobode mišljenja, govora, zbora, štampe, udruživanja, nedotakljivosti stana i tajnosti pisama; nije moguće suživot ni ako je nedotakljivost osobe vezana za pripadnost jednoj stranci. To su primitivne slobode pojedinca, koje moraju u slobodarskoj državi biti duboko poštovane i čuvane kao najveća kulturna svetinja. Sva ta načela iznesena u rezolucijama, utvrdila su u svojim izjavama i tri bivša ministra predsjednika Orlando, Salandra i Giolitti.

Kongres talijanske pučke stranke vršio se u znaku kršćanske demokracije. Glavni tajnik popolara zastupnik De Gasperi, koji je u zadnje vrijeme bio od fašističke štampe napadnut kao Austrijanac (Degasperi je bio zastupnik južnoga Tirola u austrijskom carevinskom vijeću), u svom govoru je razvio misao o odnosu između državljana i države te naglasio da bez priznanja osnovnih čovječjih prava ne će u Italiji doći do mira.

Borbeni duh, koji je nakon stranačkih kongresa opozicije ušao u njezine redove, silno je uzburkao fašističku stranku. U fašističkim novinama nazvani su prvaci opozicije izdajicama. Međutim popolarski list *Il Popolo* ne može izlaziti, jer oblasti ne će da priznaju novog odgovornog urednika. Sada je došao na red i *Corriere della Sera*, najveći talijanski list, koji ima milijonsku nakladu, te je u inozemstvu silno raširen. Radvog protivufašističkog pisanja, bio je njegov direktor Albertini od milanskog prefekta opomenut. To je za list strašan udarac, jer, ako je urednik dva puta opomenut, mora da odstupi, a priznanje njegova nasljednika može oblast odugovlačiti, kolikogod hoće. *Corriere della Sera* je bio mnogo puta zaplijenjen.

Parlament se nalazi na odmoru jer je još 20. pr. mj. bilo to zasjedanje zaključeno, a novo će biti sazvano tek u decembru. Tako u političkom životu ne će doći do kakvih iznenađenja, osim, što će fašistička vlada ovlaštena od parlamenta moći darati što hoće.

Pitanje, koje zabrinjuje fašističku vladu, jest padanje lire i s njim u vezi porast skupoće. Cijene kruhu su počele rasti. Fašističko novinstvo tvrdi, da je padu valute kriva organizirana kampanja u inozemstvu. Govori se, da tu imaju svoje prste i slobodni

zidari, koji se hoće da osvete Mussoliniju radi proganjanja tajnih društava, među koja i oni spadaju. Valutna kriza je učinila, da je došlo do djelomične krize talijanskog kabineta. Ministar narodnog gospodarstva Nava i ministar financija De Stefani su se zadnjih dana oštro sukobili. Nava je predlagao, da se štampa nova emisija državnih bonova te da se ujedovlji zahtjevima industrijalaca o otvaranju novih kredita, dok je de Stefani tvrdio ustrajao uz deflacijsku politiku i bio protivan povećanju optočaja novčanica. Kad je lira zadnjih dana počela rapidno padati, Nava je otkrio ministar financija, da je odbijanjem prije-

dloga talijanskih privrednika, pokolebao vjeru u stabilnost domaće valute. Radi Čarkanja i zabadanja oba su ministra predali demisije. Na njihova mjesta dolaze fašistički zastupnik Belluzzi za narodno gospodarstvo, te bivši guverner Tripolisa Volpi za financije. Ovaj potonji će osobito ugoditi Mussoliniju, jer je de Stefani, kao vrstan stručnjak teško puštao da se Mussolini miješa u poslove njegova resora.

Ako uspije fašističkoj vladi, da i valutnu krizu riješi, onda će pozicija još jače oćutjeti tešku ruku vojvode i diktatora Mussolinija.

Za vrijeme pregovora.

BEOGRAD, 11. jula 1925.

Prošla su tri mjeseca otkad je Radićeva stranka kao kakva šešerica rekla, da ona nije rekla, ono što je rekla, već i t. d. Pašić i Pavle Radić su bili otpočeli političke razgovore, koji su imali u početku karakter došaptavanja t. j. Pavle Radić je šaptao, dok je Nikola Pašić flegmatički šutio. Konačno su se razgovori pretvorili u pregovore. Nikola Pašić je poslao trojicu starih političara, iskusnih i lukavih ljudi, a Pavle Radić je pozvao dvojicu svojih prijatelja i to staroga advokata Šuperinu i mladoga Nikića. I pregovori su tako lijepo otpočeli, da su se počeli junački kefati buduću ministarski cilindri. I to ne samo u sobi ministra socijalne politike, gdje se tajanstveno kuha, peče, prži i friga nešto, što bi imalo biti „narodni sporazum“. Cilindri se kefaju i u sobi Hrvatskoga Seljačkoga Kluba. Dr Krajač i Josip Pasarić su obavijestili privatno Radića, da oni odobravaju politiku vodstva HSS i da ne će nikako slijediti dra Lorkovića, Trumbića i Bazalu, koji viču na „politiku“ Pavla Radića. A o toj vici znadu dobro pričati neki bosanski i banovinski zastupnici Radićeve stranke. Tako je n. pr. u nedjelju na sv. Ćirila održana u Zagrebu sjednica Hrvatskoga Narodnoga Zastupstva. Karla Kovačević je pozdravio prisutne, a onda je Pavle Radić počeo vikati da HSS mora računati sa svim faktorima u državi i sa vojskom i sa kraljem i sa radikalima, jer inače ne će njezina politika biti uspješna, te je na koncu tražio da se vodstvu HSS izglasa povjerenje. Onda je došlo do rječkanja. Dr Lorković i Trumbić su izjavili u ime HZ, da ne mogu izglasati povjerenje dok ne čuju izvještaj o pregovorima. Pavle Radić se onda uzrujao i rekao dru Trumbiću da danas nijesu potrebni škandali. Komedija je došla do vrhunca, kad su neki radićevci, a među njima dr Basariček velikom krikom tražili glasovanje. Nekoliko zastupnika je čak izašlo iz dvorane, a kod glasovanja se podigla takova vika, da se nije znalo, tko je glasovao za povjerenje, a tko protiv. Sjednica je počela u 3 sata popodne, a trajala je do 8 1/2 sati navečer. Vi-

ka i prepiranje su trajali do 8 sati, tako da je u sobi već bilo tamno. Onda je Pavle Radić stavio prijedlog, da se prepusti Stjepanu Radiću, da li će se isključiti iz parlamentarnoga kluba oni zastupnici, koji su glasovali protiv povjerenja, ili ne.

„Narodni sporazum“ je u zadnje dane postao turska riječ. Već radi prečišća su radićevci tražili da Pribičević ne bude s njima u vladi. Ali neki radikali su mišljenja, da bi bilo dobro imati u vladi i Pribičevića i radićevce, pa onda izigrati jednoga s drugim, jer *duobus litigantibus...* Ali to i nije sve. Svi se lijevom rukom krste, što se Ljuba Jovanović ne miješa u stvaranje sporazuma. Neki misle da tu Pašić, koji ne trpi Ljubu Jovanovića, ima prste. Pripovijeda se, kako je jednom Pašić poslao uraru na popravak sat, koji nije išao. Kad je sat bio popravljen, javili su mu, pa je među kotačima sata bio jedan mrav, koji je sve zaustavio. Duboko zamišljen naš „seđi premijer“ je uzdahnuo i rekao: „Ne ustavlja, ovaj, meni kotače Mrav, nego Patak!“ — aludirajući na poznate nadimke, koje je podijelila beogradska politička čaršija Davidoviću (Mrav) i Ljubi Jovanoviću (Patak).

Misli se zapravo, da Ljuba Jovanović ima i u najnovijoj političkoj situaciji svoju osobitu zadaću. On je poznat kao koncilijant čovjek, premda se neki radikali tuže, da Ljuba ima malo previše „slabosti“ za vladu s Korošcem. Svakako je opće poznato, da nijedna prijava afere radikalne stranke nije uvukla u svoj pekmez Ljubu Jovanovića. On je korektan čovjek, koji si je tek, kad je postao pred dvije i pol godine ministar, mogao priuštiti, što no riječ, nove hlače. K tome je Jovanović prečanin.

Blok „narodnog sporazuma“ ne igra nikakvu ulogu. Barem, u koliko se to tiče Davidovića i dra Spahe. Dr Korošec se stavio u stav iščekivanja, ali iz toga ne slijedi, da bi on morao da miruje. Svakako bi i položaj Jugoslavenskoga Kluba bio ugodniji, kad ne bi jedna skupina radikala oko *Samouprave* rukama i nogama provela bjesomučnu harangu protiv SLS.

izručenja je glasovao dobar dio radikala, ali se šezdesetak radikala usteglo od glasovanja i time omogućilo da opozicija, s kojom su glasovali i neki radikali, dobije većinu. U istražnu parlamentarnu komisiju za ovu aferu je ušlo paritetno po šest članova PP koalicije te šest članova opozicije.

P ZAVRŠENA ISTRAGA PROTIV STJEPANA RADIĆA. U petak popodne zaključeni su istražni radovi protiv Stj. Radića i spisi su predani državnom odvjetništvu. Sudac istražitelj, vijećnik sudbenog stola dr Slavija Körbler, ispitaio je sve svjedoke i predao spise na daljnju nadležnost. Državni odvjetnik ima sada u ruku od 8 dana proučiti spise i dići optužnicu ili, ako zato ne nađe razloga, obustaviti postupak protiv Radića. U savezu sa zaključenjem istrage otišao je u Beograd iz Zagreba državni nadodvjetnik dr Aleksander.

P ŠTO IZJAVLJUJE SV. PRIBIČEVIĆ? Talijanski listovi donasaju razgovor s g. Pribičevićem. Između ostaloga govorilo se i o fašizmu. Na pitanje: „Vaš program (program demokratske stranke!) je vrlo sličan programu talijanskog fašizma!“ — Pribičević je odgovorio: „U svim važnim krajevima imate fašizam: to je stvar, koja raste na obalama Sredozemnoga mora. U mojoj stranci su bez dvojbe fašisti. Fašistička misao je osvojila omladinu.“ — Tako je Pribičević ispovjedio svoju krvnu vezu sa fašizmom — pokretom, koji barata nasiljem svake vrste.

P KOMEŠANJA U HRVATSKOJ ZAJEDNICI. U Hrvatskoj Zajednici došlo je zadnjih dana do oštih sukoba između članova vodstva. Ti sukobi su dašto ostali privremeno nejavni, ali se ipak opaža diferencijacija kod zajedničara upogled najnovije radićevske politike. Jedna grupa, koju vode dr Lorković, Trumbić i Bazala, je zato, da HZ, t. j. njezinih sedam zastupnika, istupe iz hrvatskog seljačkog kluba, te da se tijesno vežu uz užu opozicioni blok. Druga grupa sa Kovačevićem, Peršićem i Pasarićem na čelu, želi, da se HZ potpuno pridruži u svemu radićevcima. Između tih grupa stoji mala grupica dra Polića, koja želi, da izgledi sve suprotnosti u HZ. Međutim se čuje, da će doći do kidanja kod zajedničara, jer grupa Kovačevićeva, koja finansira *Hrvat*, ne će da list piše protiv sporazuma između radićevaca i radikala te se prijeti, da će Lorkovićevu skupinu baciti sa uredništva *Hrvata*.

P NOV SASTANAK MALE ANTANTE. Rumunjski ministar vanjskih poslova Duca će osobno prisustvovati skromne zasjedanju Lige Naroda. Prije sastanka Lige Naroda imao bi se Duca sastati sa drom Benešom i drom Ninčićem. Toj konferenciji Male Antante podaje se velik značaj, osobito za svjetskopolitičko držanje Male Antante.

P NEPRILIKE FRANCUZA U MAROKU. Gledom na ponovne neuspjehe francuskih četa u Maroku valja imati na umu, kakove teške prilike po francuske čete vladaju u tamošnjim krajevima, gdje one operiraju. Zemlja se Abd-el-Krimova prostire na kakovih 6500 četvornih kilometara. Duga je oko 130 a široka oko 50 kilometara. Na tom području stanuje trinaest plemena. Zanimivo je konstatovati, koliko li ratnika ova plemena mogu da stave u najkrajnem slučaju, jer se prema tome može zaključiti, koliko je jaka vojska Abd-el-Krima. Prema saopćenju dobrih poznavalaca ovih vrlo ratobornih plemena, ova broje

oko 190.000 ljudi, od kojih mogu da podu u boj 33.400 ratnika. Osim toga dolazi u obzir još nekoliko plemena, koja su se pridružila rifancima i koji mogu da postave na noge oko 10.000 momaka. Prema tome bi Abd-el-Krimova vojska morala da broji oko 44.000 momaka, kojim moraju Francuzi da suprotstave najmanje dvaputa toliko, ako hoće da uspješno i brzo završe svoje operacije. Najveća je neprilika u tome, što je teško u onim krajevima opskrbljivati vojsku sa municijom i sa živežem. Za to će biti još neuspjeha, dok se ne bude na neki način mehanizovala ova opskrba francuskih četa.

P IZMEĐU ČEHOSLOVAČKE I VATIKANA. 6. o. mj. slavio se po Čehoslovačkoj državni praznik u čast Janu Husu. Manifestacije, koje su se vršile u Pragu i drugdje, su sakupile velike mase svijeta. Međutim na ovogodišnjoj se proslavi dogodilo nekoliko nemilih stvari. Dok su svečanosti prošlih godina slavile Husa, kao narodnog prvoboritelja i književnika, što je i opravdano, ove su godine zadobile krivnjom čeških liberalaca protivkatolički značaj te bile uvredljive za Crkvu. Osobito je uvredljivo bio proglas pročitan na slavi, tako da je papinski nuncij Marmaggi uvrijeđen otišao iz Praga, što ne znači prekid diplomatskih odnosa, ali je njegov odlazak izrabila liberalna i socijalpatriotska štampa za ponovne napadaje na Vatikan te iskonstruisala čitavu aferu.

P RASCJEP U TALIJANSKOM OPOZICIONOM BLOKU? U sobotu se sastao na sjednicu izvršni odbor opozicionog bloka, na kojoj je bio odobren memorandum, izraden od narodnih poslanika Modiglianija i Gonzalesa o aferi De Bona. U tom memorandumu grupe opozicionoga bloka, kako je poznato, izrazuju svoje gledište prema optužbi, koja je svojedobno bila podignuta protiv generala De Bona u aferi Matteotti. Prema informacijama nekih ruskih listova, među grupama opozicionog bloka nastupio je rascjep. Čini se, da će pučka stranka i demokratski formirani posebnu tako zvanu grupu konstitucionalne opozicije, dok bi se maksimalistički socijalisti i republikanci udružili u posebni parlamentarni klub. Držanje umjerenih socijalista još nije poznato. Ne zna se hoće li se oni prikloniti konstitucionalnom bloku, koji bi imao uspostaviti veze sa liberalnim grupama u parlamentu, ili će preći u socijalističke maksimaliste i republikance.

P FRANCUSKOJ VLADI ODGLASANO POVJERENJE. U francuskoj komori od četvrtka do petka u jutro vodena je živahna debata o pitanju Maroka. U ovoj raspravi može se vidjeti, da različiti francuski krugovi računaju sa ozbiljnim gubitkom. Komora je odobrila sa 411 protiv 29 komunističkih glasova predložene kredite. Socijalisti su se uzdržali od glasovanja. Votirano je u svemu 183 miliona franaka.

P † JOSIP PANGERC. 6. o. mj. umro je u Dolini Josip Pangerc, bivši načelnik i narodni zastupnik u istarskom saboru. Pokojni Pangerc je za svog načelnikovanja te zastupničkog djelovanja uvijek neustrašivo branio prava Hrvata i Slovenaca u Istri. U Dolini je podigao krasnu školu, uređio puteve i organizirao seoske blagajne. Radi svog narodnog osjećaja pretrpio je mnogo od Talijana. Kod izbora 1921. g. morao se skrivati ispred fašističkog bijesa te je stavio na kocku i svoj život i svoje imanje. Bila mu laka zemlja.

Iz domaće i vanjske politike.

P DR LUKINIĆ IZRUČEN SUDU. Skoro čitavu prošlu sedmicu je Nar. Skupština imala posla sa aferom skidanja sekvestra sa imanja Thurn-Taxis. U ponedjeljak je u Skupštini pročitano pismo dra Lukinića, u kojem on sam pristaje da dode pred sud, te dugačka obrana njegova postupka u toj aferi. Ali premda je Lukinić sam rekao da će ići pred sud te predao i demisiju, opozicija je uzela priliku da dobro ispraši Pribi-

čevića i njegove drugove. Debata je potrajala sve do petka popodne, i u njoj su Pečić, dr Hodžar, dr Žanić pa i sam radikal Žujević strašno napali djelovanje samostalnih demokrata. Do burnih je prizora došlo, kad je rečeno Pribičeviću da je njegova stranka u vrijeme skidanja Thurn-Taxisova sekvestra kupila tiskaru, tako da je došlo do tvornih napadaja. Na koncu je glasovao 138 zastupnika za izručenje, a 103 protiv. Protiv

Svršetak konferencije u Firenci.

U petak su stigle vijesti da je konferencija između delegata naše države i Italije u Firenci konačno nakon višemjesečnog rada završena. Talijanska se vlada odmah stavila u kontakt s našom vladom u cilju, da se obave i posljednje formalnosti, kako bi se što prije pristupilo svečanom potpisu konvencija. Mussolini je primio u audijenciju jugoslavenskog poslanika Antonijevića i s njime se zadržao čitav sat u razgovoru. Zatim je Antonijević zatražio ovlaštenje od vlade u Beogradu za potpis konvencija, koje su već podastriježile obim vladama na odobrenje. U jednom službenom saopćenju, koje je objelodanjeno, veli se, da je rad konferencije završen te uređena sva pitanja, koja su uzeta u raspravu, i da su zaključene sve konvencije. Sve su konvencije odobrene i potpisane od članova obih delegacija, pa još samo treba da ih potpiše talijanski ministar predsjednik Mussolini i jugoslavenski opunomoćeni, kako bi i u diplomatskom pogledu ove konvencije bile savršene.

Potpis konvencija obaviti će se u Rimu. Prema informacijama *Tribune* isključena je mogućnost da konvencije budu odmah potpisane, jer koliko talijanska, toliko jugoslavenska vlada imaju pregledati i odobriti tekst svih konvencija, pa budući ima u svemu 32 konvencije, to će trebati nekoliko dana, dok obe vlade svrše svoj posao. Ceremonija potpisa vjerovatno će uslijediti tek u slijedeći četvrtak u palači Chiggi. O sadržaju konvencija ne daju se sa službenih mjesta nikakova obavještenja. Predsjednik talijanske delegacije senator Quartieri nadopunjujući svoju nedavnu izjavu, u kojoj je istakao, da su sva pitanja riješena na obostrano zadovoljstvo na osnovu recipročnih ustupaka, je u razgovoru sa urednikom *Secola* izjavio, da je sporazum na bazi pariteta zaključen i, što je vrlo rijedak slučaj, da su sva pitanja riješena kompromisom, tako da ovim sporazumom nema pobijedenih i pobjednika. Talijanski listovi donose informaciju, da je naj-

važnija točka sporazuma u Firenci ta, što je konačno uređeno stanje Talijana u Dalmaciji. Zaštita talijanskog življa u Dalmaciji je osigurana. Njihova dobra ne će doći pod udar agrarne reforme, koja se u Jugoslaviji provodi. U koliko su do sada dobra talijanskih državljana u Dalmaciji primjenom agrarne reforme bila oštećena, te će štete biti reparirane. Talijanskim državljanima u Dalmaciji i jugoslavenskim na Rijeci, koji budu optirali jugoslavensko državljanstvo, dozvoliti će se nesmetano kupovanje nekretnina, pa po tom sva ograničenja u tom pogledu otpadaju.

Pitanje jezika i skola uređuje se na bazi pariteta za Talijane u Dalmaciji i Jugoslavene na Rijeci. Jugoslavenskoj se trgovini garantuje slobodan izlaz u riječkoj luci sa svima olakšicama, koje važe za režim punto franco. Nadalje biti će eliminirana štetna konkurencija između rijeke i Sušaka, a da pri tom obim vladama nije prejudiciran rad oko podizanja i razvitka njihove nacionalne trgovine i privrede. U bazenu Thaon di Revel biti će podignuta skladišta za smještanje robe po uređenju tršćanskih Magazzini Generali. Carinsku i policijsku službu u bazenu Thaon di Revel vršiti će isključivo talijanski agenti. Tarife za smještanje robe u lučkim skladištima, koliko jugoslavenske u bazenu Thaon di Revel, toliko talijanske u riječkoj luci, biti će sporazumno određene. Zaklade i ostala imovina grada Rijeke ne će biti podijeljene sa okolišnim jugoslavenskim općinama, nego će talijanska vlada za to dati novčanu naknadu interesiranim jugoslavenskim općinama. Polakšice u slobodnoj carinskoj zoni oko Zadra omogućiti će privredni i trgovački razvoj grada Zadra.

To bi bile skrate vijesti o firentinskim konvencijama obaju država. Čekamo potpunu objavu konvencija, da vidimo, kakve su njihove klauzule, jer je o radu konferencije u Firenci bila javnost dosta slabo informirana.

Orlovski slet u Šibeniku.

Još nepun mjesec dana dijeli nas od velikog dana, kad će stotine Orlova i Orlica pohrliti u bijeli Krešimirov Šibenik, da svima javno iskažu, što Orao hoće i može.

I ako je slet samo pokrajinski, za nj vlada veliki interes po svim hrvatskim krajevima. Orlovi, Orlice i prijatelji orlovskog pokreta ne samo iz Dalmacije, već iz čitave domovine pohrlit će u Šibenik, da ovom prigodom što doličnije proslave tisućgodišnjicu hrvatskog kraljevstva u kolijevci hrvatskog kraljevstva u našem Krešimirovom gradu. I iz bratske Čehoslovačke dolazi posebna delegacija Orlova i Orlica, da prisustvuju ovom našem orlovskom slavlju.

Sa prijavama za slet treba se požuriti, da se navrijeme sve potrebno uzmogne najbolje urediti. Prijave iz Dalmacije neka se šalju na don Antu Radića — Šibenik, a iz ostalih krajeva na Hrv. Orlovski Savez, Zagreb,

Kaptol 27, od kojih će dobiti i sletske legitimacije, ako za svaku unaprijed pošalju 10 dinara. Svaki učesnik (ca) sleta mora imati sletsku legitimaciju, sa kojom ima pravo na polovičnu vožnju na željeznici i na svim parobrodima Jadranske Plovidbe, te na stajaće mjesto na sletskim priredbama i na skupno konačište. Legitimacije neka se naruče odmah, jer se bez njih ne može otputovati. Prijave se primaju najkasnije do 25. srpnja.

Prvi broj *Sletskog Vijesnika* već je svima razaslan. Ako ga tko nije po-mutnjom primio, a želio bi ga dobiti, neka se obrati Sletskom Odбору na adresu: Don Ante Radić, Šibenik. Mjesni članovi, članice i prijatelji mogu ga dobiti za 1 dinar u Sletskoj Kancelariji (Hrvatska Čitaonica), koja je dnevno otvorena od 10—12 sati ujutro i od 5—7 popodne.

Iz naših krajeva.

d HAMZALIJA AJANOVIĆ UMRO. 2. srpnja narodni zastupnik Jug. Musl. Organizacije Hamzaliya Ajanović vozio se u automobilu sa svojom suprugom i jednim prijateljem, koji je šofirao, iz Tešnja prema Banjaluci.

Most preko jedne provalije se popravljao, te je bio u derutnom stanju. Nikakova znaka ni zapreke nije bilo te je automobil upao u dubok ponor. Ajanović je ostao na mjestu mrtav, a njegova supruga i prijatelj su zado-

bili teške ozljede. Hamzaliya Ajanović je bio jedan od najmlađih zastupnika JMO. U Skupštini, u koju je biran tri puta, uživao je opće poštovanje, kao trzven politik. Po osjećaju je bio Hrvat. JMO gubi u njemu vrsnu silu te glavnog urednika svog glasila *Pravde*. Allah rahmetli!

d MLADA MISA. U nedjelju 12. o. mj. prikazao je u Stolnoj Crkvi u Dubrovniku prvu nekrvnu žrtvu Ivan Vlatko Bučić, theol. i bivši predsjednik *Pavlinovića*. Mladom leviti naše čestitke.

d NOVA UPRAVA „PAVLINOVIĆA“. 3. srpnja je održana u Splitu glavna godišnja skupština JKAPD *Pavlinović*. Starješinama su proglašeni fra Zdravko Brusić, Jakša Herceg, Radovan Jerković, fra Pijo Karadžole, Toma Moscatello, Ante Padovan, Jakov Petrović, Mate Radošević, fra Frane Rakić, Ivo Semenčić, fra Dragutin Škunca, Nikola Vidić, fra Dominik Šulenta, Frane Tabain, Frane Tadić i Baro Vitaić. Izabrana je slijedeća nova uprava: Frane Sentinella, stud. phil., predsjednik; Božo Pivčević, stud. theol., potpredsjednik; Luka Trebotić, stud. theol., tajnik; Ante

Matacin, stud. theol., blagajnik; Marij Parčina, knjižničar; Božo Dulibić, cand. iur. i Ivka Ljubić, med., odbornici; Segarić Ante, Dušan Žanko i Petar Vlasanović, revizori; Ivo Škunca, cand. iur., gospodar.

d NICODEMIJEV „SCAMPOLO“ ZABRANJEN NA SLOVENSKOM JEZIKU. Tršćanska *Istarska Riječ* u svome broju od 9. srpnja donasa ovu interesantnu vijest: Prošle nedjelje je čitaonica u Sv. Jakovu u Trstu imala držati predstavu u Sežani. Imao se davati talijanski komad *Scampolo* od Nicodemija. — Predstava je bila u zadnji čas zabranjena. Taj isti komad je bio zabranjen pred nekoliko dana i na Kontovelu. Dakle se ne dozvoljava ni talijanske komade, ako su prevedeni na naš jezik. Osim toga se u nedjelju imala vršiti u Sv. Petru na Krasu pučka vrtna zabava, ali je u zadnje vrijeme bila zabranjena.

d STOČARSKA ZADRUGA U PAGU. Da se uredi i usavrši pravilje dobro poznatog paškog sira i vune s otoka Paga, koja je odavna na glasu zbog svoje svilen mekoće, osnovala se prošlih dana u Pagu „Stočarska Zadruga“.

Iz Šibenika i okolice.

§ UPOZORUJEMO sve zainteresate da će prigodom otvora hrvatskodalmatinske pruge i vinske izložbe u Šibeniku naš list izaći u znatno većem opsegu te u pojačanoj nakladi. Kako će taj broj biti doista reprezentativan te će biti posvećen interesima našega grada i kraja, to će osobito dobro doći našim trgovcima i obrtnicima te industrijalcima, koji će moći da u njemu oglašavaju svoje radnje. Oglasi se već od danas primaju u Hrvatskoj Zadrudnoj Tiskari ili direktno kod uprave lista.

§ PRIGODOM VINSKE IZLOŽBE je mjesno Društvo za saobraćaj putnika uputilo na građanstvo proglas, u kojemu ističe važnost vinarske izložbe za Šibenik te ujedno apelira na građanstvo, da pomogne ukonačenju stranaca i gostiju kroz te dane na taj način, što će staviti uz otštetu na raspolaganje odboru krevete i sobe, koje im momentano ne služe.

§ ISPITI ZRELOSTI, koji su se vršili prošlih dana pred komisijom pod predsjedanjem dra Petra Kolenđića, profesora univerziteta, svršili su i to sa ovim rezultatima: Na realnoj gimnaziji bili su oprošteni usmenih ispita te proglašeni zrelima: Ljubica Borčilo, Zdenka Drezga, Sergij Karović, Ivan Marušić, Tonko Šoljan i Neda Vranković. Zrelima su nakon usmenih ispita proglašeni: Nada Berić, Vjekoslav Kimer, Vinia Gazzari, Milivoj Grubišić, Marije Marinić, Frane Nakić, S. Anđelka Prizmić, Adrijan Selestrin, Filip Smolčić i Simo Vulinović. Petorica su reprobirana. Na gimnaziji oprošten je usmenog ispita i proglašen zrelim Branko Novaković. Zrelima su proglašeni nakon usmenog ispita: Josip Belotti, Martin Benzia, Ivo Dominis, Miljenko Erceg, Roman Jelić, Ivo Milošević, Dušan Opačić, Milivoj Veleglavac i Miloš Vukadin. Šestorici je odgođen sud o zrelosti. Mladim abiturijentima naša srdačna čestitanja.

§ BLAGOSLOV NOVE YOLE DE MERE. U nedjelju blagoslovljena je ispred spremišta našeg pomorskog športskog kluba *Krke* nova dvojka, dar g. Milića. Ladi su kumovale gđe Milić i Dominis. Kako čujemo, dobit

će *Krka* kroz najkraće vrijeme prvu osmerku, koju će klubu darovati g. dr M. J. Dominis.

§ PROSVJETNO ODJELJENJE U SPLITU ili bolje rečeno njegov faktički šef profesor Niko Stipčević je na sam blagdan sv. Petra donio rješenje, kojim se odbiva utok štitićka učenice Antice Ostojić, sirote bez roditelja i imanja upogled njenog isključenja iz mjesnog preparandija. Na taj čovjeka čin osvrnut ćemo se u slijedećem broju.

§ U SPLITSKOM „ŽIVOTU“ je jedan poznati zagrižljivi gospodin počeo opet da sipa savršenom ekavicom vatru na „defetiste, separatiste, crne duše, austrijance“ i t. d. Svakako taj gospodin je zaboravio da smo došli u doba, gdje takve stvari piše čeljad, koja ne zna nego za one metode, koje su karakterizirale prije rata austrijske žandarme. Takove metode, između kojih je osobito istaknuto denunciranje, nisu više u modi. Uostalom eto i opet prilike pokojnom Ivanu Cankaru, da u nebu promisli na jednu novu proširenu ediciju svojih *Hlapcev*.

§ IZLET JADRANSKE STRAŽE IZ BEOGRADA. Konačno je fiksiran datum polaska članova Jadranske Straže u Beogradu, koja priređuje izlet u Dalmaciju. Članovi će otići sa Sušaka parobrodom 24. jula naveče te dolaze u Šibenik 25. ujutro. U Šibeniku će izletnici pregledati grad, kupalište Jadriju te počićancima ratne mornarice do slapa Krke. Članovi JS će prisustvovati i otvoru nove željeznice te vinske izložbe, a u poslije podne će počić dalje u Split.

§ NOVI ZUBARSKI AMBULATORIUM U ŠIBENIKU. Ovih je dana otvorio g. dr Lorand, koji je kroz dugi niz godina bio zubnim špijalistom u Beču, svoj zubarski ambulatorium u Hotel de la Ville. Ambulatorium je ureden najmodernije, te će se u njemu izvršavati sve u zubarsku struku spadajuće radnje, osobito u zlatu, kao i ovamo spadajuće operacije. — Ordinacija dnevno.

§ AUTOMOBILSKI PROMET ŠIBENIK—OBROVAC—GRAČAC. Počevši od 1. srpnja ove godine saobraća na liniji Šibenik—Obrovac—

Gračac poštanski autobus, koji polazi iz Šibenika ponedjeljkom, srijedom i petkom u 11 sati, a dolazi na željezničku stanicu Gračac u 18.20 sati. — Iz Gračaca (željeznička stanica) polazi utorkom, četvrtkom i subotom u 8.40 i dolazi u Šibenik u 16 sati. Kad bude otvorena lička željeznica do Splita i obustavljena postojeća automobilska linija Knin — Gračac, sa-

braćat će automobilska linija Šibenik — Obrovac — Gračac svakodnevno u oba pravca u gore određeno vrijeme.

Više đaka ili učenica uzela bi na stan i hranu uz umjerene cijene bolja obitelj, koja bi očinski skrblila za njihov dobar uzgoj i marljivi nauk. Obratiti se Upravi lista.

Priopćeno. *)

MOJ ZUBARSKI CIJENIK.

Po gradu i okolici dva moja dinuša manina, koji, nemogući mi dosad ništa naškoditi, sada započeše širiti neistinite vijesti, da ja skupo naplaćujem moje radnje, a da su oni u Šibenik doveli drugog zubara, koji će raditi cjenje od mene.

Ova vrsta političke borbe spada među najinfamnije podmukle agitacije, jer dotični politički analfabeti i anacionalni elementi znadu vrlo dobro, da sam ja kroz vrijeme dvanaestgodišnje zubarske prakse u Šibeniku radio sve zubarske radnje uz daleko niže cijene od drugih zubara, koji su ovdje bili došli, misleći, da je Šibenik *cava d'oro*.

Da se javna publika, koja moj zubarski cijenik ne pozna, uvjeri, da su sve od degeneriranih političkih idiota lansirane vijesti po gradu, neistinite, objelodanjujem moj zubarski cijenik.

1. Za jednu plombu iz prvoračunskog engleskog ili švajcarskog materijala uzimljem od Din. 30 unaprijeda.

2. Za jedan umjetni zub od porculane pričvršćen na kaučuk uzimljem od Din. 30 unaprijeda.

3. Za jedan umjetni zub od porculane učvršćen u korjenu sa zlatnom vitom računam od Din. 100 unaprijeda.

4. Za jedan zlatni zub, prama njegovoj veličini, računam od Din. 150 unaprijeda.

5. Za vađenje zuba ili korjena sa injekcijom (bez boli) moji pacijenti plaćaju *po svojoj slobodnoj volji i prama svojoj kesi* od Din. 5 unaprijeda.

Badava sam kroz svih prošlih dvanaest godina liječio ili vadio zube siromasima, a težaci i zemljoradnici plaćaju mi moj trud obično, kad prodadu vino ili ulje.

Glede uvjeta isplate, držim, da ne mogu biti povoljniji. Časnici i činovnici sa mjesečnom platom do Din.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

1200 plaćaju mi Din. 50 mjesečnu ratu; oni od Din. 2000 plaćaju ratu po Din. 100; oni do Din. 3000 plaćaju mjesečno Din. 150; a onih preko Din. 3000 mjesečna rata iznosi Din. 200.

Neka široka javnost sudi, može li jedan čovjek, koji vrlo dobro zna, da u Šibeniku, pa i u cijeloj sjevernoj Dalmaciji vlada velika oskudica novca, doći ljepše ususret svojim pacijentima.

Ovo je istina, a sve drugo, što ona dva idiota šire po gradu glede mojih cijena, jest infamija skovana u nadi, da će me se na ovaj način materijalno uništiti.

Značajno je, u koliko sam saznao od vjerodostojnih osoba, da je ova infamna rabota dotičnih častohlepača zgradila već do sada svakoga ozbiljnog građanina.

Toliko neupućenim do znanja. Šibenik, 9. srpnja 1925.

Diplom. zubar

Miho Jerinić

bivši učenik sveučilišnog profesora *dra Juliusa Scheffa*, direktora zubarsko-liječničke klinike na bečkom sveučilištu.

g NA ZAGREBAČKOJ BURZI notirale su jučer 13. o. mj. strane valute ovako: Dolar 56.88, talijanska lira 2.1425, švajcarski franak 11.055, engleska funta 276.75, čehoslovačka kruna 1.675, francuski franak 2.972.

CIPELE

od crne ili smeđe teleće kože, domaće izradba Din 160.— od finog crnog boksa Din 200.— razaslija veletrgovina R. Stermečki, Celje br. 17. Slovenija.

Ilustrirani cjenik sa preko 1000 slika šalje se svakome badava. Uzorke štofova, kamgarna i razne manufakturne robe dobijete 8 dana na ogled. Ako roba ne odgovara i nije odsječena, može se promijeniti, ili pak vratiti novac. Narudžbe preko Din. 500.— šalju se od poštarine slobodno. Zastupnici se primaju. Trgovci engros cijene.

17-40

Kuća na 2 kata sa prostranom avlijom i udobnom konobom: čitavo jedno lijepo gospodarstvo na prodaju je. Obratiti se Upravi lista.

Prigoda: Svi oni, koji žele dobiti izvrsnog sira i vune s otoka Paga uz najumjerenije cijene, neka se obrate „Stočarskoj Zadruzi“ — Pag.

Jesam li podmirio pretplatu?

VELIKA ZARADA

kod prodaje dobro idućega artikla nudi se. Ponude pod „ZARADA“ na oglasni zavod „Apolo“ Ljubljana, Stari trg br. 19/II.

Brod skoro porinut iz škvera dug 7 metara izrađen samo od borovog i hrastovog drvca, prodaje se s a m o za Din 11.000.— Obratiti se Markov Tomi pok. Nikole — Murter.

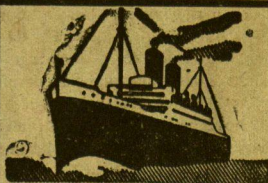
POMOZIMO „ŠUBICEVAC“!

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 363.

Prima uloške na knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Otprema putnika iz domaće luke SPLIT „COSULICH LINIJA“

(Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires) da je polazak njihovih velikih prekookeanskih parobroda

„SOFIA“ na 23. j u l a 1925. iz SPLIT-SKE LUKE (Dalmacija).

Parobrodi su moderno uređeni imaju dva vijka i vozu na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedački salon, salon za gospođe, kao i pušački salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr. Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukrcati u domaćoj luci, nije potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po nekoliko dana preko stranih država. dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „COSULICH LINIJU“.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. J. G. Drašković - Zagreb Cesta „B“ br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Šibeniku, Josip Jadrionja, obala Sušaku, Karolina cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu FRANJO KUKULIĆ, Gružu IVO LOVRICEVIĆ, Metkoviću NIKICA CAREVIĆ.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. U LJUBLJANI

VLASTITA ZGRADA
GLAVNA ULICA 108.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. - NOĆNI 67.

Podružnice: Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.